

Bài 23 BÓP NÁT QUẢ CAM (4 tiết)

I MỤC TIÊU

Giúp HS:

- Đọc đúng, rõ ràng một câu chuyện về một nhân vật lịch sử – Trần Quốc Toản; hiểu được nội dung câu chuyện và chí anh hùng của Trần Quốc Toản.
  - Quan sát tranh và nhận ra được các chi tiết trong tranh ở bài đọc.
- Biết viết chữ viết hoa Q (kiểu 2); viết câu ứng dụng *Trần Quốc Toản là người anh hùng nhỏ tuổi*.
- Biết trao đổi về nội dung của VB và các chi tiết trong tranh, đặc biệt ở phần *Nói và nghe*: biết dựa vào tranh và câu hỏi gợi ý dưới tranh để kể lại câu chuyện.
- Có tình cảm trân trọng đối với người anh hùng nhỏ tuổi Trần Quốc Toản, bồi dưỡng thêm lòng tự hào dân tộc.

II CHUẨN BỊ

– GV nắm được đặc điểm và nội dung VB truyện, cách thể hiện đặc điểm nhân vật và quan hệ giữa các nhân vật trong VB (Truyện có 2 nhân vật chính: Trần Quốc Toản và nhà vua; quan hệ giữa hai nhân vật là quan hệ vua – tôi. Điều này chi phối thái độ và cách xưng hô giữa các nhân vật với nhau).

– GV chuẩn bị 4 bức tranh (như trong phần *Nói và nghe*) phóng to để HS sắp xếp, kể chuyện.

III HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

TIẾT 1 – 2

ÔN BÀI CŨ

HS nhắc lại tên bài học trước (*Thư gửi bố ngoài đảo*) và đọc lại 1 – 2 khổ thơ trong bài.

ĐỌC

1. Khởi động

- GV cho HS thảo luận nhóm về yêu cầu *Nói tên một người anh hùng nhỏ tuổi mà em biết.*
- GV có thể gợi ý (vì đây là câu hỏi khó) bằng cách cho HS nghe bài hát về Nguyễn Bá Ngọc hoặc Kim Đồng.
- Một số (3 – 4) HS trả lời câu hỏi. Các HS khác có thể bổ sung.
- GV giới thiệu bài học: Có một người anh hùng nhỏ tuổi mà chúng ta sẽ được học trong bài học ngày hôm nay. Đó là một thiếu niên có lòng căm thù giặc sâu sắc, có quyết tâm đánh giặc cứu nước. Đó cũng là người vì căm thù giặc mà bóp nát quả cam vừa được vua ban (GV có thể đọc những câu thơ sau: Ai người bóp nát quả cam/ Hồn vua đã chẳng cho bàn việc quân/ Phá cường địch, báo hoàng ân/ Dựng nên cờ nghĩa xả thân diệt thù?). Người anh hùng đó là Trần Quốc Toản.

2. Đọc văn bản

- GV hướng dẫn cả lớp:
  - + GV đọc mẫu toàn VB. Đọc đúng lời người kể và lời nhân vật. Chú ý lời thoại của nhân vật: Giọng của Trần Quốc Toản tuy còn trẻ nhưng đanh thép; giọng của vua trầm và uy nghi. Ngắt giọng, nhấn giọng đúng chỗ. HS đọc thầm theo.
  - + GV hướng dẫn HS hiểu nghĩa của từ ngữ đã chú giải trong mục *Từ ngữ* hoặc giải thích thêm những từ ngữ có thể gây khó hiểu đối với HS.
- Luyện đọc theo nhóm/ cặp:
  - + GV phân đoạn VB: VB này chia làm 4 đoạn (đoạn 1: từ đầu đến *xăm xăm xuống bến*; đoạn 2: tiếp theo đến *xin chịu tội*; đoạn 3: tiếp theo đến *một quả cam*; đoạn 4: phần còn lại). Bốn đoạn văn này sẽ được phân chia phù hợp với 4 tranh trong phần kể chuyện.
  - + HS đọc nối tiếp từng đoạn trong nhóm.
- Đọc cá nhân:
  - + Từng em tự luyện đọc toàn bộ bài đọc.
  - + GV giúp đỡ HS gặp khó khăn khi đọc bài, tuyên dương HS đọc tiến bộ.

3. Trả lời câu hỏi

Câu 1. *Trần Quốc Toản xin gặp vua để làm gì?*

- HS làm việc nhóm:
  - + HS đọc câu hỏi và tìm đoạn văn có chứa câu trả lời.
  - + GV cho HS thảo luận nhóm để tìm câu trả lời.
  - + GV theo dõi các nhóm, hỗ trợ HS gặp khó khăn trong nhóm.
- Một số nhóm cử đại diện trả lời. Các HS khác có thể bổ sung.
- GV và HS chốt đáp án (Trần Quốc Toản gặp vua để xin đánh giặc.).

Câu 2. *Tìm chi tiết cho thấy Trần Quốc Toản rất nóng lòng gặp vua.*

- GV tổ chức cho HS trả lời câu hỏi này tương tự câu 1.
- GV và HS chốt đáp án. (Các chi tiết cho thấy Trần Quốc Toản rất nóng lòng gặp vua: đợi mãi không gặp được vua cậu liều chết xô mấy người lính gác, xăm xăm xuống bến.).

Câu 3. *Vua khen Trần Quốc Toản thế nào?*

- HS làm việc cá nhân. Tìm câu văn có ý trả lời cho câu hỏi này.
- GV gọi một số HS trả lời. GV và HS nhận xét.
- GV và HS chốt đáp án. (Vua khen Trần Quốc Toản còn trẻ mà đã biết lo việc nước.).

Câu 4. *Vì sao được vua khen mà Trần Quốc Toản vẫn ầm ứ?*

- GV tổ chức cho HS trả lời câu hỏi này tương tự câu 1.
- GV và HS chốt đáp án (Trần Quốc Toản được vua khen mà vẫn ầm ứ vì nghĩ vua coi mình như trẻ con, không cho dự bàn việc nước.).

Câu 5. *Việc Trần Quốc Toản vô tình bóp nát quả cam thể hiện điều gì?*

- Đây là câu hỏi cần có sự suy luận. GV có thể cho HS cả lớp làm việc chung hoặc theo nhóm để tìm đọc câu trong VB có chứa ý này. (*Nghĩ đến quân giặc ngang ngược, cậu nghiến răng, hai bàn tay bóp chặt.*)
- Trên cơ sở đó, GV quay trở lại câu hỏi để gợi ý cho HS nói được rằng việc Trần Quốc Toản vô tình bóp nát quả cam thể hiện lòng căm thù quân giặc của Trần Quốc Toản. Và cũng từ đó thể hiện lòng yêu nước của người anh hùng này.
- GV và HS chốt đáp án (Việc Trần Quốc Toản vô tình bóp nát quả cam thể hiện Quốc Toản là người rất yêu nước, căm thù giặc.).
- GV có thể mở rộng ý: Nhỏ tuổi như Trần Quốc Toản mà đã có lòng yêu nước, căm thù giặc thì thật đáng khâm phục, đáng để chúng ta học tập.

4. Luyện đọc lại

- Một HS/ GV đọc lại cả bài.
- Cả lớp đọc thầm theo.

5. Luyện tập theo văn bản đọc

Câu 1. *Xếp các từ ngữ vào 2 nhóm: từ ngữ chỉ người và từ ngữ chỉ vật.*

- GV cho HS làm việc nhóm, đọc yêu cầu của bài.
- Các nhóm thi đua xem nhóm nào làm nhanh và đúng nhất. (Có thể viết ra bảng hoặc giấy.)
- GV gọi HS đại diện mỗi nhóm trình bày.
- GV và HS cùng nhận xét và chốt đáp án (Từ ngữ chỉ người: *Trần Quốc Toản, vua, lính, sứ thần*; từ ngữ chỉ vật: *thuyền rồng, quả cam, thanh gươm*).

Câu 2. *Kết hợp ô chữ bên trái với ô chữ bên phải để tạo câu nêu hoạt động.*

- GV có thể linh hoạt tổ chức hoạt động dạy học như làm việc cá nhân, trao đổi nhóm hoặc cả lớp. GV gợi ý các bước thực hiện:

- + Đọc các ô chữ.
- + Nhắc lại câu nêu hoạt động: phải chứa các từ ngữ chỉ hoạt động.
- + Tìm trong 3 ô chữ bên phải xem ô chữ nào chứa các từ ngữ chỉ hoạt động (Ô chữ thứ 3 chứa các từ ngữ chỉ hoạt động là *xô, xăm xăm xuống*).
- + GV và HS chốt đáp án (Câu nêu hoạt động là câu: *Trần Quốc Toàn xô mấy người lính gác, xăm xăm xuống bến để gặp vua.*).
- + Có thể giải thích thêm về những phương án bị loại: *Trần Quốc Toàn trẻ tuổi mà dũng cảm.* – câu nêu đặc điểm; *Trần Quốc Toàn là một cậu bé có lòng yêu nước.* – câu giới thiệu.

TIẾT 3

VIẾT

1. Viết chữ hoa

- GV giới thiệu mẫu chữ viết hoa Q (kiểu 2) và hướng dẫn HS:
- + Quan sát mẫu chữ viết hoa Q: cỡ vừa cao 5 li; cỡ nhỏ cao 2,5 li; các nét và quy trình viết chữ hoa Q.
- + Quan sát GV viết mẫu trên bảng lớp (hoặc cho HS quan sát cách viết chữ hoa Q trên màn hình, nếu có). Vừa viết, GV vừa giảng giải quy trình: Nét viết chữ viết hoa Q (kiểu 2) là kết hợp của 3 nét cơ bản: cong trên, cong phải và lượn ngang (tạo vòng xoắn nhỏ ở chân chữ). Cụ thể: Đặt bút giữa đường kẻ 4 và đường kẻ 5, viết nét cong trên (nhỏ) đến đường kẻ 6, viết tiếp nét cong phải (to), xuống tới đường kẻ 1 thì lượn vòng trở lại viết nét lượn ngang từ trái sang phải (cắt ngang nét cong phải), tạo vòng xoắn nhỏ ở chân chữ; dừng bút ở đường kẻ 2.
- HS tập viết chữ viết hoa Q (trên bảng con hoặc vở ô li, giấy nháp) theo hướng dẫn.
- GV hướng dẫn HS tự nhận xét và nhận xét lẫn nhau.
- HS viết chữ viết hoa Q (kiểu 2) cỡ nhỏ và cỡ nhỏ vào vở *Tập viết 2 tập hai*.
- HS góp ý cho nhau theo cặp.

2. Viết ứng dụng

- GV yêu cầu HS đọc câu ứng dụng trong SHS: *Trần Quốc Toàn là người anh hùng nhỏ tuổi.*
- HS quan sát GV viết mẫu câu ứng dụng trên bảng lớp (hoặc cho HS quan sát cách viết mẫu trên màn hình, nếu có).
- GV hướng dẫn viết chữ viết hoa T, Q, cách nối chữ viết hoa với chữ viết thường, khoảng cách giữa các tiếng trong câu, vị trí đặt dấu chấm cuối câu. (GV lưu ý HS viết hoa cả 3 chữ cái trong họ tên của Trần Quốc Toàn. Chữ T viết hoa đã được học từ bài trước).
- HS viết vào vở Tập viết.
- HS đổi vở cho nhau để phát hiện lỗi và góp ý cho nhau theo cặp/ nhóm.
- GV hướng dẫn chữa một số bài trên lớp, nhận xét, động viên, khen ngợi các em.

TIẾT 4

NÓI VÀ NGHE

1. Nêu sự việc trong từng tranh.

- GV hướng dẫn HS:
- + Quan sát tranh theo thứ tự (từ tranh 1 đến tranh 4) (có thể dùng tranh cỡ lớn treo trên bảng hoặc dùng máy chiếu).
- + Nhận xét các sự việc trong tranh, trả lời câu hỏi dưới tranh.
- GV và HS chốt đáp án:
- + Tranh 1. Trần Quốc Toản xô ngã mấy người lính gác để được vào gặp vua, xin đánh giặc.
- + Tranh 2. Trần Quốc Toản quỳ xuống tâu với vua: “Cho giặc mượn đường là mất nước. Xin bệ hạ cho đánh!” và đặt thanh gươm lên gáy xin chịu tội.
- + Tranh 3. Vua nói: “Quốc Toản làm trái phép nước, lẽ ra phải trị tội. Nhưng còn trẻ mà đã biết lo việc nước, ta có lời khen.” và ban cho Quốc Toản một quả cam.
- + Tranh 4. Quốc Toản xòe tay cho mọi người xem quả cam vua ban nhưng quả cam đã nát từ bao giờ.

2. Kể lại từng đoạn của câu chuyện theo tranh.

- GV hướng dẫn cách thực hiện:
- + Bước 1: HS làm việc cá nhân, nhìn tranh và câu hỏi gợi ý dưới tranh để tập kể từng đoạn của câu chuyện, cố gắng kể đúng lời nói của các nhân vật trong câu chuyện (không phải kể đúng từng câu từng chữ trong bài đọc).
- + Bước 2: HS tập kể chuyện theo cặp/ nhóm (kể nối tiếp các đoạn hoặc từng em kể toàn bộ câu chuyện rồi góp ý cho nhau).
- GV gọi HS kể 1 – 2 đoạn trong câu chuyện. Các HS khác nhận xét, bổ sung.
- GV nhấn mạnh ý nghĩa câu chuyện: Câu chuyện ca ngợi người anh hùng nhỏ tuổi Trần Quốc Toản. Ngay từ khi còn bé, Trần Quốc Toản đã rất quan tâm đến việc nước. Điều này thể hiện Trần Quốc Toản là người yêu nước và có chí lớn.

VẬN DỤNG

Kể cho người thân về người anh hùng nhỏ tuổi Trần Quốc Toản.

GV hướng dẫn HS cách thực hiện hoạt động vận dụng:

- Trước khi kể, em đọc lại bài *Bóp nát quả cam* để nhớ các chi tiết chính về nhân vật Trần Quốc Toản.
- Chọn chi tiết hoặc điều em thích về nhân vật Trần Quốc Toản để kể cho người thân nghe (có thể chọn một chi tiết hoặc nhiều chi tiết).
- HS có thể bày tỏ lòng cảm phục, tự hào,... đối với người anh hùng nhỏ tuổi Trần Quốc Toản.

CỦNG CỐ

- GV yêu cầu HS nhắc lại những nội dung đã học. Sau bài học *Bóp nát quả cam*, các em đã:
- + Có thêm hiểu biết về người anh hùng Trần Quốc Toản – tuổi nhỏ mà chí lớn.
- + Phân biệt được các từ chỉ người và chỉ vật có trong bài; hiểu thêm về câu nêu hoạt động.
- + Biết cách viết chữ viết hoa Q (kiểu 2).
- + Kể lại câu chuyện *Bóp nát quả cam*.
- HS nêu ý kiến về bài học (*Em có thích nhân vật Trần Quốc Toản hay không? Vì sao?*).
- GV nhận xét, khen ngợi, động viên HS.
- Khuyến khích HS kể lại câu chuyện đã học cho người thân nghe.